

Internetový magazín Nedrážního republikového výboru
Odborového sdružení železničářů na www.osz.org

■ Krácení pracovní doby	str. 2
■ MPSV informuje	str. 3
■ Vedení NeRV informuje	str. 5
■ Odbory a ekonomika	str. 6
■ Kolem kolejí	str. 6
■ SON	str. 9
■ Švýcarské vlaky	str. 9
■ O zdraví...	str. 10
■ Tip na výlet	str. 11
■ Spolujezdci a alkohol	str. 12
■ Blahopřejeme	str. 12

Ilustrační foto: Jan Buchta

Jednání NeRV OSŽ v rámci přípravy VIII. sjezdu OSŽ

Rozpočtové provizorium je problémem obzvláště pro stavební firmy

Připravila
Bc. Renata Dousková

Dvacáté řádné jednání Nedrážního republikového výboru OSŽ se konalo v úterý 8. února 2021.

Na programu mělo kontrolu usnesení a zápisu z minulého jednání, informace ze zásadních jednání P OSŽ a Ú OSŽ, přípravu VIII.

sjezdu OSŽ, stav kolektivního vyjednávání ve společnostech, kde má OSŽ působnost, hospodaření OSŽ a NeRV OSŽ za rok 2021, čerpání podpůrného fondu OSŽ v roce 2021, organizační záležitosti (BOZP, rekreace, Nedrážní OBZOR atd.) a usnesení a závěr.

Jednání NeRV OSŽ řídil místopředseda NeRV OSŽ Miroslav Novotný, který přivítal předsedu OSŽ Mgr. Martina Malého a vedoucího oddělení BOZP – JUDr. Petra Kožmína, LL.M., MBA.

Předseda OSŽ Mgr. Martin Malý hovořil o jednání Tripartity, kde dochází při jednání se sociálními partnery ke změně, nově je zřízen tým ekonomických ministrů, kde se projednávají sporné body a potom teprve následuje schůzka se sociálními partnery.

Zdůraznil rovněž, že vládní prohlášení je psáno příliš vágně. Na dotazy členů NeRV odpověděl, že vláda bude určitě šetřit na opravách, na akcích Správy železnic. Budou se řešit pouze akutní případy. Investiční peníze pro Správu železnic takové omezení mít nebude, obzvláště, když zde probíhá kontrola z Evropské unie o jejich využívání.

Zmínil se rovněž o rozpočtovém provizoriu, které se nepříznivě projevuje na případném omezení stavebních prací.

Na to bylo reagováno, že rozpočtové provizorium je pro stavební firmy mimořádný problém především v oblasti železničního stavitelství, což v NeRV prezentují například společnosti SKANSKA a OHLA. Developerské projekty pro bytovou výstavbu takové problémy nemají.

Je třeba se zamyslet nad tím, zda se nenabízí větší radikalizace odborů, protože dochází také k porušování komunikace v rámci sociálního dialogu. Je třeba, aby odbory prosazovaly své požadavky intenzivněji.

Informace ze zásadních jednání Představenstva a Ústředí OSŽ si představme telegraficky:

■ Žádost o poskytnutí právní pomoci v řízení před soudem pro kolegu člena OSŽ

(bývalý předseda ZO OSŽ DPMB), informace a revize jednání se zaměstnavatelem (zrušení pracovního poměru na základě hrubého porušení pracovní kázně, stržení VO atd.), nyní tuto záležitost řeší smluvní právník OSŽ;

Pokračování na str. 2

Jednání NeRV OSŽ se zúčastnil předseda OSŽ Mgr. Martin Malý
Foto: Jan Buchta

Rozpočtové provizorium je problémem obzvláště pro stavební firmy

Dokončení ze str. 1

■ Stále trvá právní poradenství Občan – 137 dotazů ročně, je funkční, opětovná nabídka pro členy OSŽ;

■ Návrh vzdělávacích aktivit na rok 2022, viz www.osz.org;

■ Vyhodnocení školení OSŽ za rok 2021 – uskutečněno 8 seminářů a proškoleno cca 160 funkcionářů pro oblast BOZP, hospodaření, právní poradenství;

■ ENL pro rok 2022 – zapracováno vedení účetnictví v ZO OSŽ;

■ Novelizace dokumentů – Knihovnička 4a – novelizace a úprava textu – nutnost rychlé podpory pro členy OSŽ v tíživé situaci;

■ Schválena komise pro inventarizaci majetku v zařízení OSŽ vč. bytů pro funkcionáře (SŽ, ČD, ČD CARGO);

■ Plánovaná rekonstrukce bytů v majetku OSŽ pro jejich havarijní stav;

■ ETF – zvolena víceprezidentka ETF PhDr. Helena Svobodová;

■ Workshop ETF – Č. Třebová;

■ Vyhodnocení prověrek BOZP u společností SŽ, ČD, ČD CARGO, nedrážní;

■ Investiční akce Gočár, včetně fotodokumentace;

■ ČD Travel – Orion – 205 delegátů autem, ostatní delegáti letecky, čerpání poukazů bylo v roce 2021 opět nižší, než byla nabídka, ČD Travel – pro rok 2022 opět volba Orion letecky nebo autem, podrobněji na www.osz.org;

■ Podepsaná spolupráce se SON ČR, pro rok 2021 – poradenství možné osobně, emailem, telefonicky. Spolupráce se SON pokračuje, NeRV OSŽ má nabídku seminářů pro nedrážní.

Při projednávání příprav VIII. sjezdu OSŽ zmínil člen Ústředí OSŽ a místopředseda NeRV OSŽ Miroslav Novotný problém začlenění základních organizací, které odešly od nedrážních do struktury OSŽ eventuálně do jednoho z podnikových výborů OSŽ. Požadavek byl nakonec z jednání Komise pro stanovy OSŽ stažen z důvodu změn celých Stanov. Ovšem také zde mimo jiné byla opět řešena otázka zrušeného tajemníka NeRV OSŽ. I nadále by zde měl působit podle návrhu Komise pro strukturu volený uvolněný funkcionář s částečnou úhradou refundace mzdy z prostředků zaměstnavatele, kterou zajistí vedení NeRV OSŽ.

Zprávu o činnosti OSŽ po VII. sjezdu OSŽ připravuje předseda OSŽ ve spolupráci s JUDr. Petrem Večeřem a oddělení ESO.

Předsedkyně NeRV OSŽ navrhla na ocenění končící členy v Ú OSŽ, a to Pavla Štíllera, Oldřicha Sobola a Miroslava Novotného.

JUDr. Petr Kožmín se ve svém vystoupení obrátil na členy NeRV s žádostí o spolupráci při získávání poznatků z oblasti pracovní úrazovosti ve společnostech, kde působí OSŽ. Současně nabídl pomoc BOZP při řešení pracovních úrazů. Jak jsme již informovali na našich stránkách, informoval nyní osobně členy NeRV OSŽ o zavedení úrazové linky, která je zaměřena na bezplatné BOZP poradenství pro členy OSŽ. Současně nabídl spolupráci i při prověrkách BOZP a připomněl, že ve finální verzi je novelizace příručky BOZP.

Dvacátého jednání NeRV OSŽ byl rovněž přítomen JUDr. Petr Kožmín, LL.M., MBA

Foto: Jan Buchta

Jednání NeRV OSŽ se jako obvykle zabývalo stavem kolektivního vyjednávání ve společnostech, kde má OSŽ působnost.

Ve většině společností jsou kolektivní smlouvy podepsány a přinášejí svým zaměstnancům určitá vylepšení pracovních podmínek, navýšení mezd, případně jiné benefity. V některých společnostech ještě probíhají jednání a je hledán kompromis. Najdou se však i takové firmy, které se snaží jakékoliv vyjednávání bojkotovat. Zde je velmi důležitá spolupráce s vedením NeRV OSŽ.

Kvalitní kolektivní vyjednávání se projevuje i na výši odvodů členských příspěvků. Zasluhu na tom mají především odboroví vyjednávači ve společnostech EŽ Praha, RYKO Děčín, OHLA, SignalMont a DZ. Kladný rozpočet NeRV OSŽ za rok 2021 byl ovšem dosažen rovněž dobrým hospodařením.

V závěru jednání byla jednomyslně přijata usnesení.

NEŽ BUDEŠ VYPOVÍDAT
ZAVOLEJ
602 262 544
KRIZOVÁ LINKA OSŽ

Přípravička
Bc. Renata Dousková

MÁ ZAMĚSTNATEL PRÁVO JEDNOSTRANNĚ ZKRÁTIT TÝDENNÍ PRACOVNÍ DOBU?

Zaměstnanec několik let pracuje u zaměstnavatele ve stanovené týdenní pracovní době – 40 hodin týdně. Asi před měsícem mu zaměstnavatel oznámil, že vzhledem k menšímu objemu zakázek a s ohledem na důsledky pandemie,

mu určuje pracovní dobu v rozsahu – 30 hodin týdně.

Je postup zaměstnavatele správný?

Zaměstnavatel je povinen přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, kde má zaměstnanec stanovenou týden-

ní pracovní dobu (např. 40 hodin týdně). Zaměstnavatel se na kratší pracovní době musí se zaměstnancem dohodnout. Pokud **zaměstnanec** s návrhem zaměstnavatele **nesouhlasí**, **zaměstnavatel nemůže jednostranně měnit týdenní pracovní dobu**.

CO SE MĚNÍ V ROCE 2022? NOVINKY MINISTERSTVA PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ ČR

Rok 2022 přináší další změny v oblasti práce a sociálních věcí. Jedná se například o zvýšení minimální mzdy, valorizaci důchodů, pomoc v hmotné nouzi a řadu novelizací zákonů

VYŠŠÍ DŮCHODY

V příštím roce porostou všechny vyplácené důchody. Základní výměra důchodů se zvýší o 350 Kč na 3 900 Kč, procentní výměra vzroste o 1,3 %. Nad rámec zákonné valorizace se důchody všem zvýší o 300 Kč.

Zvyšování procentní výměry o pevnou částku je výhodné především pro osoby s nižšími důchody. Průměrný starobní důchod vyplácený v lednu 2022 by měl činit **16 274 Kč**. Díky valorizaci jde tedy o zvýšení přibližně o **805 Kč**.

Doplatky valorizace

Pravidla pro valorizaci důchodů se od roku 2022 mění také v tom směru, že základní výměry a procentní výměry vyplácených důchodů se zvyšují od 1. ledna kalendářního roku, ve kterém dochází ke zvýšení, a nikoliv až od splátky důchodu splatné v lednu, jako tomu je do konce roku 2021. ČSSZ vyplácí důchody v pravidelných měsíčních lhůtách na období, které začíná dnem splatnosti (například od 16. ledna do 15. února atd.) nikoli na běžný kalendářní měsíc jako ostatní orgány sociálního zabezpečení vyplácující důchody příslušníkům ozbrojených sil, vyplátí proto spolu s lednovou splátkou důchodu rovněž tzv. doplatek valorizace, který bude tvořen částkou zvýšení důchodu náležejícího za období od 1. ledna 2022 do dne předcházejícího dni splatnosti důchodu (v příkladu do 15. ledna) tak, aby bylo zvýšením důchodů pokryto i období od 1. ledna 2022.

VYŠŠÍ MINIMÁLNÍ MZDA

Od 1. ledna 2022 se bude zvyšovat také minimální mzda a to o **1 000 Kč na 16 200 Kč** za měsíc pro zaměstnance se stanovenou týdenní pracovní dobou 40 hodin. Minimální hodinová mzda vzroste z 90,50 Kč na 96,40 Kč. S minimální mzdou se zvyšují rovněž sazby nejnižších úrovní zaručení mzdy.

VYŠŠÍ PLATY

Od 1. ledna 2022 dochází k valorizaci platových tarifů zaměstnanců ve veřejných službách a správě a státních zaměstnanců, a to následovně:

- 1. stupnice – zaměstnanci jinde neuvedení – nevalorizuje se, platové tarify zůstávají na úrovni let 2020 a 2021;
- 2. stupnice – sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách – o 700 Kč;
- 3. stupnice – nelékařští zdravotničtí pracovníci – 2. až 7. platová třída o 700 Kč, 8. až 15. platová třída o 6 %;
- 4. stupnice – lékaři a zubní lékaři – o 6 %;
- 5. stupnice – pedagogičtí pracovníci v regionálním školství – o 2 %.

ZMĚNY V OBLASTI NEPOJISTNÝCH SOCIÁLNÍCH DÁVEK

Příspěvek na péči

Od ledna 2022 nebude mít na výši příspěvku na péči vliv, jaký typ péče osoba ve stupni závislosti III nebo IV využívá. Dosud náleží osobám ve stupni závislosti III a IV, využívajícím pobytové sociální služby, dětský domov nebo speciální zdravotnické zařízení hospicového typu, nižší částka než těm, kterým péči a pomoc poskytuje neformální pečující nebo terénní či ambulantní sociální služba.

Od ledna 2022 činí výše příspěvku na péči:

- 13 900 Kč u dětí ve stupni závislosti III
- 12 800 Kč u dospělých ve stupni závislosti III
- 19 200 Kč u dětí a dospělých ve stupni závislosti IV

Částky příspěvku na péči budou upraveny automaticky, bez žádosti.

Příspěvek na zvláštní pomůcku

Mezi těmi, kterým stát pomáhá s pořízením vozidla, se nově výslovně objeví osoby s poruchou autistického spektra. Až 200 000 Kč (dle příjmu) získají osoby s autistickou poruchou s těžkým funkčním postižením, s opakovanými závažnými a objektivně prokazanými projevy autoagrese nebo heteroagrese, které přetrvávají i přes zavedenou léčbu.

Příspěvek na zvláštní pomůcku (např. na pořízení schodišťové plošiny, stropního zvedacího systému) získají nově osoby s těžkou demencí. Dosud jim tato pomoc poskytována nebyla.

Také se zjednodušují a zpřesňují některé postupy a řízení. Děje se tak nejen u příspěvku na zvláštní pomůcku, ale i u příspěvku na mobilitu, u kterého se zjednodušuje postup při zastavení a obnovení výplaty příspěvku z důvodu hospitalizace.

Průkaz osoby se zdravotním postižením

Osoby s určitým dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem trvalého charakteru budou mít nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením bez časového omezení. Platnost průkazu – plastové karty – bude i nadále omezená. Pokud skončí osobě s trvalým nárokem na průkaz osoby se zdravotním postižením platnost plastové karty, nebude znovu hodnocen její zdravotní stav, jen se vydá plastová karta nová. Další novinkou je, že krajské pobočky Úřadu práce České republiky budou 90 dní před koncem platnosti plastové karty písemně informovat jejího držitele o této skutečnosti.

Příspěvek na bydlení

Tak, jako každý rok, zvyšují se částky, které se započítávají jako náklady na bydlení (normativní náklady na bydlení) i částky za pevná paliva, pro stanovení nároku a výše příspěvku na bydlení, který se bude poskytovat od ledna 2022.

Hmotná nouze

Na základě poslanecké iniciativy byl novelizován zákon o pomoci v hmotné nouzi. S účinností od ledna 2022 tak budou moci Úřady práce ČR na základě oznámení obce s rozšířenou působností provádět srážky z dávek – příspěvek na živobytí a doplatek na bydlení, na úhradu nezaplacených pokut za přestupky proti veřejnému pořádku, proti občanskému soužití a proti majetku. Stejně budou postupovat v případě nepřihlášení dítěte k zápisu k povinné školní docházce a v případě zanedbávání péče o povinnou školní docházku žáka, nebo také u osob, které nezaplátli pokutu za porušení obecní vyhlášky, jež stanoví podmínky pro pořádání sportovních a kulturních akcí. O srážkách po oznámení budou rozhodovat Úřady práce ČR.

POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

V oblasti pojistného na sociální zabezpečení dochází od 1. 1. 2022 k těmto změnám:

- částka průměrné mzdy pro účely pojistného je 38 911 Kč,
- maximální vyměřovací základ pro place- ní pojistného činí 1 867 728 Kč,
- rozhodná částka (daňový základ) zakláda- jí účast na důchodovém pojištění OSVČ, kte- rá vykonává vedlejší činnost, je 93 387 Kč ročně,
- minimální měsíční základ pro placení zá- loh na pojistné pro OSVČ vykonávající hlavní činnost je 9 728 Kč – z toho minimální záloha na pojistné 2 841 Kč,
- minimální měsíční vyměřovací základ pro OSVČ vykonávající vedlejší výdělečnou činnost je 3 892 Kč – z toho minimální záloha na pojistné činí 1 137 Kč,
- minimální platba pojistného na dobro- volné nemocenské pojištění OSVČ činí od led- na 2022 147 Kč.

Od 1. 1. 2022 se výše penále podle § 20 odst. 1 zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociál- ní zabezpečení a příspěvku na státní politiku za- městnanosti, stanoví podle předpisů občanské- ho práva o výši úroku z prodlení, tedy ve výši reposazby stanovené Českou národní bankou pro první den kalendářního pololetí, v němž do- šlo k prodlení, zvýšené o 8 procentních bodů.

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ

Redukční hranice pro úpravu denního vymě- řovacího základu, který slouží pro výpočet výše dávek nemocenského pojištění, se pro rok 2022 zvyšují takto:

- první redukční hranice na 1 298 Kč,
- druhá redukční hranice na 1 946 Kč,
- třetí redukční hranice na 3 892 Kč.

Otcovská

Od 1. 1. 2022 se prodlužuje podpůrná doba (doba poskytování dávek) z jednoho týdne na dva týdny. Prodlužuje se období, v němž může být otcovská poskytována, v případě, kdy bylo dítě hospitalizováno v období prv- ních 6 týdnů života, o dobu hospitalizace.

Ošetřovné

Od 1. 1. 2022 se již nevyžaduje podmínka souži-

tí ve společné domácnosti u některých blízkých příbuzných. Podmínka soužití v domácnosti se nevyžaduje u příbuzných v linii přímé podle ob- čanského zákoníku (např. otec, matka, babička, děda, syn, dcera, vnuk, vnučka), a dále u souro- zenců, manžela, manželky, registrovaného part- nera (partnerky), rodiče manžela (manželky) nebo registrovaného partnera (partnerky).

Dlouhodobé ošetřovné

Dochází ke zkrácení doby pobytu v zařízení lůžkové péče jako podmínky nároku na dáv- ku ze 7 na 4 kalendářní dny. Ruší se podmínka hospitalizace pro poskytnutí dlouhodobého ošetřovného v případě péče o osobu v inkura- bilním (nevyléčitelném) stavu. Zavádí se mož- nost požádat o vydání rozhodnutí o vzniku potřeby dlouhodobé péče po skončení hospi- talizace do 8 dnů od jejího ukončení.

NOVELA ZÁKONA O ZAMĚSTNANOSTI

Novela zákona zavádí příspěvek v době čas- tečné práce, poskytovaný zaměstnavate- li za účelem udržení úrovně zaměstnanosti při splnění zákonem stanovených podmínek po dobu stanovenou nařízením vlády. Příspě- vek bude možné poskytovat při splnění záko- nem stanovených podmínek pouze za před- pokladu, že dosavadní úroveň zaměstnanosti bude ohrožena. Cílem je udržení úrovně za- městnanosti. Na základě příslušného naříze- ní vlády tedy dojde k aktivaci poskytování pří- spěvku v době částečné práce. Novela má dělenou účinnost – 1. července 2021, 1. ledna 2022 a 1. července 2022.

V souvislosti s novelou zákona o zaměst- nanosti, provedenou v roce 2021 zákonem č. 248/2021 Sb., vyvstane pro zaměstna- vatele od 1. dubna 2022 nová povinnost zakotvená v zákoně o nemocenském pojištění – v rámci oznámení o dni skonče- ní doby zaměstnání se zaměstnancem vůči OSSZ bude zaměstnavatel muset uvádět také údaje potřebné pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti (podle § 42 odst. 3 zákona o zaměstnanosti), týká-li se toto oznámení zaměstnaných osob.

Nově tak v souvislosti s touto změnou bude úřad práce na základě oprávnění zakotvené-

ho v zákoně o zaměstnanosti moci získávat údaje rozhodné pro přiznání a poskytování podpory v nezaměstnanosti z informačních systémů vedených Českou správou sociálního zabezpečení podle zákona o nemocenském pojištění. Tímto dojde k výraznému odbře- mení uchazeče o zaměstnání a zrychlení pro- cesu rozhodování o přiznání podpory v neza- městnanosti.

V reakci na výrazné změny hospodářské si- tuace, které přímo souvisely se šířením náka- zy COVID-19 v České republice a měly nega- tivní dopad na trh práce a také v návaznosti na zvýšení minimální mzdy, je s účinností od 1. dubna 2022, tedy již pro 1. kalendářní čtvrtletí roku 2022, navrhováno **navýšení maximální částky příspěvku na podporu zaměstnáva- ní osob se zdravotním postižením na chrá- něném trhu práce** podle § 78a odst. 17 záko- na o zaměstnanosti, a to **ve dvou variantách: varianta I** – 14 200 Kč (zvýšení o 600 Kč) nebo na 14 600 Kč (zvýšení o 1 000 Kč) – **varianta II**. Navrhované opatření má zabránit nežádoucí- mu snižování zaměstnanosti osob se zdravot- ním postižením, které mají ztíženou možnost uplatnění na trhu práce. (Návrh nařízení vlády obsahující toto navýšení příspěvku je nyní v le- gislativním procesu, přičemž v současné době probíhá mezirezortní připomínkové řízení.)

Ve vztahu k **problematice nelegálního za- městnávání** se předpokládá předložení návr- hu na legislativní úpravu dosavadní definice nelegální práce zakotvenou v zákoně o za- městnanosti.

Nová pravidla směřující k vyšší bezpečnosti práce s takzvanými vyhrazenými technickými zařízeními, jsou zmíněna výše, v oddíle pra- covněprávní oblasti.

NOVELA SPOD

Od nového roku se výrazně zvýší dávky od- měny za pěstounskou péči. Zároveň budou nově mladí dospělí, kteří odcházejí z ústav- ní péče, dostávat příspěvek při studiu ve výši 15 tisíc Kč měsíčně a stát by jim měl pomo- ci s hledáním bydlení a zaměstnání. Změní se také financování zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Všechny změny v zákoně přehledně na webu MPSV.

ZAMĚSTNANECKÉ AKCIE MOHOU BÝT PŘÍMÉ INDIVIDUÁLNÍ ANEBY NEPŘÍMÉ KOLEKTIVNÍ

K vlastnictví zaměstnaneckých akcií dochá- zí, když zaměstnanci mají podíl na kapitá- lu společnosti, která je zaměstnává. Začíná tím, že jeden zaměstnanec vlastní jednu ak- cii a může se rozšířit až na 100 % všech za- městnanců.

Na celém světě existuje malý počet mode- lových plánů vlastnictví zaměstnaneckých akcií (avšak s mnoha variacemi v závislosti na konkrétní legislativě každé země). Tyto plá- ny jsou víceméně přizpůsobeny startupům nebo mikropodnikům, malým a středním podnikům či velkým společnostem.

Stejně jako firemní vlastnictví obecně lze vlastnictví zaměstnaneckých akcií rozdělit do dvou hlavních kategorií: přímé individuál- ní vlastnictví akcií a nepřímé kolektivní vlas- nictví akcií:

Přímé vlastnictví akcií jednotlivých za- městnanců je nejtradičnější a nejznámější formou. K jeho dosažení zaměstnanec vyu- žívá část svých úspor nebo finančních pro- středků na nákup akcií společnosti, čímž přebírá osobní riziko. To je možné v rá- mci různých typů plánů. Tato kategorie plánů vlastnictví zaměstnaneckých akcií je prak-

ticky jediná svého druhu v kontinentální Ev- ropě.

Nepřímé kolektivní vlastnictví zaměst- nanců je v Evropě praktikováno velmi málo (kromě Spojeného království). To vysvět- luje, proč vlastnictví zaměstnaneckých ak- cií v Evropě v malých a středních podnicích téměř neexistuje a mimo velké společnos- ti je téměř neznámé. Malé a střední podni- ky se obecně vyhýbají zvyšování počtu akci- onářů, ať už jsou zaměstnanci či nikoli. Jsou k němu nuceni až ve chvíli, kdy se společ- nost rozšiří.

Nástupiště, troleje, mosty i spodek

DRAŽNÍ ÚŘAD UPOZORŇUJE, ŽE RYCHLOST NAD 160 KM/H NEBUDE MOŽNÉ ZAVÉST HLED, BUDE TŘEBA SPLNIT ŘADU PODMÍNEK

Správě železnic se v červenci napodruhé podařilo zadat zakázku na vylepšení právě budovaného úseku 4. koridoru Soběslav – Doubí tak, aby zde vlaky mohly jezdit až 200 km/h. Zakázku jako jediný účastník získalo sdružení firem Strabag Rail a Eurovia CS, které (ještě s Metrostavem) úsek Soběslav – Doubí budují už od roku 2019. Dodatečné práce v souvislosti se zvýšením rychlostního maxima vyjdou Správě železnic na 281 milionů korun. Rychlost 200 km/h bude jen pro naklápací soupravy, běžné soupravy budou moci jezdit mezi Soběslaví a Doubím maximálně 185 km/h.

Dražní úřad nyní vede řízení o změně stavby a při té příležitosti zveřejnil některé podrobnosti. Upozorňuje, že rychlost nad 160 km/h nebude možné zavést hned, bude třeba splnit řadu podmínek. Paradoxem navíc je, že ministerstvo dopravy jako objednatel pro tuto trať s naklápacími soupravami nepočítá.

Popis stavby, změn a jejich porovnání s povolením stavby:

Jedná se o stavební úpravy, které souvisí s budoucím zavedením provozování vlaků s rychlostmi nad 160 km/h. Jedním z úseků, kde bude možno provozovat vlaky s rychlostmi nad 160 km/h, je realizovaný záměr modernizace trati mezi stanicí Soběslav a odbočkou Doubí u Tábora s délkou cca 9 km vedené v nové stopě. Po dokončení stavby nebude možno ihned využívat vyšší rychlost, nicméně infrastruktura trati bude na zvýšení rychlosti v maximální možné míře připravena. Dokončením stavby nedojde u žádného z dříve navržených výkonnostních

parametrů (rychlosti, kapacity dráhy, třídy traťového zatížení nebo stupně zabezpečení provozu) k jejich zvýšení nebo zlepšení.

Stavba by měla být po dokončení zkolaudována podle podmínek původního povolení procesu (na původně navrženou rychlost 160 km/h), s přihlédnutím ke změnám před dokončením. Projektová dokumentace změny stavby před dokončením nepřekračuje platnost územního rozhodnutí, např. ve formě nových záborů soukromých pozemků apod. Po zprovoznění všech potřebných technologických vybavení a infrastruktury bude nutno před skutečným zavedením rychlosti nad 160 km/h provést všechny nutné legislativní kroky (platné v době zavádění vyšší rychlosti), mj. v oblasti vlivu na životní prostředí bude nutno provést verifikaci procesu EIA a získat potřebná vyjádření a stanoviska, notifikovanou osobou posoudit interoperabilitu takového provozu.

Stručné shrnutí navržených změn:

- Úpravy geometrické polohy koleje;
- Zabezpečovací a sdělovací zařízení;
- Protihluková opatření;
- Železniční spodek;
- Nástupiště a zastřešení;
- Mostní objekty;
- Trakční vedení a napájení.

M.N.

Stavba “brněnského metra” k univerzitnímu kampusu a fakultní nemocnici vstupuje do závěrečné fáze

Covidová situace, nepřízeň počasí ani komplikované uzavírky nenarušily stavbu převážně podzemního úseku nové tramvajové trati

k Univerzitnímu kampusu a Fakultní nemocnici Brno. Dva roky od poklepání základního kamene je tunel pro tramvaje postavený a vyhloubený v celé své délce 619 metrů. Zasypáním tunelu a zatravněním letos skončí větší na činnost na povrchu, v příštím roce se bude pracovat zejména v podzemí. První šalina po 912 metrů dlouhé trati za 1,4 miliardy korun projede na konci roku 2022.

„Stavba největšího tunelu pro tramvajovou dopravu v České republice se posouvá kupředu v souladu s harmonogramem, což je dobrá zpráva nejen pro budoucí cestující, ale i obyvatelé Starého Lískovce. V letošním roce budou probíhat práce uvnitř tunelu. Tunel je hotov, práce se přesunou do podzemí.

Tunel je vyhlouben v celé své délce a za pomoci těžké techniky z něj dělníci vytěžili 170 tisíc tun zeminy. Výrazný posun nastal na obou terminálech. Před Fakultní nemocnicí Brno jsou připraveny všechny podzemní sítě, veřejné osvětlení, točna trolejbusů, nové chodníky i přilehlé komunikace, zbývá dokončit nástupiště, zastřešení a doplnit zeleň. V zastávce Osová proběhla rekonstrukce původní tramvajové trati včetně položení odbočné výhybky, která je připravena na napojení nové trati.

V roce 2022 budou práce soustředěné co nejvíce do podzemí. Hlavním úkolem pak bude oživení celého systému. V tunelu je třeba nainstalovat veškeré zabezpečovací zařízení, ovládání výhybek, kamerový systém, osvětlení, informační systémy nebo požární bezpečnostní zařízení. To vše je třeba propojit vzdáleným ovládním s dispečinkem správce tunelu. Po provozních zkouškách je třeba požádat Dražní úřad o spuštění do zkušebního provozu.

Provoz by měl být odstartován za rok už s novými soupravami Škoda ForCity Smart 34.

Tramvajová trať bude uvedena do provozu na konci roku 2022. Dopravní podnik města Brna počítá s tím, že její zahájí nové obousměrné tramvaje Škoda ForCity Smart 34, které dodá výrobce Škoda Transportation. DPMB uzavřel smlouvu na dodání až 40 kusů těchto moderních, nízkopodlažních a klimatizovaných vozů, prvních pět by mělo do Brna dorazit právě do konce roku 2022.

Náklady na stavbu 912 metrů dlouhé tramvajové trati činí 1,4 mld. Kč, přičemž se Dopravnímu podniku města Brna podařilo získat dotaci z evropských fondů ve výši 85 procent, tj. 1,157 mld. Kč. Samotný tunel měří 602 metrů. Nová tramvajová trať výrazně ulehčí dopravu zhruba 40 tisícům cestujících, kteří denně míří do oblasti FN Brno a Masarykovy univerzity. Novou trať budou obsluhovat tramvaje linky 8, které trasu z Hlavního nádraží na konečnou urazí za pouhých 15 minut.

M.N.

Foto: Filip Houdek

SPOLEČNOST CZ LOKO DODALA ČD CARGO PRVNÍ ČESKOU LOKOMOTIVU SE ZABUDOVANÝM ZABEZPEČOVAČEM ETCS

Jedná se o poslední z deseti nových lokomotiv EffiShunter 1000 z produkce společnosti CZ LOKO pro společnost ČD Cargo. Lokomotiva EffiShunter 1000 je vůbec první u nás vyrobenou lokomotivou a vybavenou evropským zabezpečovacím systémem ETCS. Nutno podotknout, že vývoj vlastní lokomotivy a následná výroba pro zákazníky z řad železničních dopravců v Evropě a mimo ni,

nebyla jednoduchá a zřejmě ani levná záležitost.

Čtyřnápravová lokomotiva je určena pro posunovací a traťovou službu. Lokomotivu je možné provozovat ve vícenásobném řízení, je vybavena elektrodynamickou brzdou, protismykovým zařízením a skluzovou ochranou. Vyvýšená kabina zajišťuje dobré rozhledové poměry, které jsou podpořeny

kamerovým systémem s pohledem mezi nárazníky a na pojezďenou trať. Lokomotiva je poháněna motorem CAT C32 a může dosáhnout rychlosti 100 km/h. Stroje řady 744.1 jezdí nyní v obvodu provozní jednotky Brno.

Společnost CZ LOKO dodala stejný typ lokomotiv i zahraničním zákazníkům jako například do Itálie či Skandinávie.

STÁT MÁ V PLÁNU PŘEHODNOTIT NEZPOPLATNĚNÉ ÚSEKY DÁLNIC

Ministerstvo dopravy chce v letošním roce zrevidovat dálniční úseky a obchvaty kolem velkých měst a následně vytvořit nová pravidla pro jejich využití. Upozorňuje také na cenu dálniční známky, která již 10 let zůstává ve stejné výši. Dálniční poplatky jsou významným příjmem rozpočtu Státního fondu dopravní infrastruktury.

Cílem ministerstva dopravy je, aby řidiči akceptovali, že se jedná o službu, za kterou je nutné zaplatit. Z dostupných informací ministerstva dopravy vyplývá, že v ČR není zpoplatněno cca 25 dálničních úseků a navazujících obchvatů velkých měst. Jedná se především o úseky kolem D1 u Brna, stejně tak jako západní a východní části Praž-

ského okruhu. Další nezaplatněné komunikace se nachází okolo Plzně, Olomouce nebo Tábora.

Zpoplatněním dálnic a komunikací se podle ministerstva dopravy celkově získají peníze na další rozvoj dopravní infrastruktury, který veřejnost tak netrpělivě očekává.

Kolem koleji

Foto: Lubomír Müller, Správa železnic, OŘ Brno

PO TRATI ZASAŽENÉ TORNÁDEM OD PROSINCE 2021 JIŽ ELEKTRICKY!

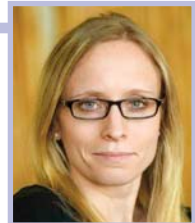
Díky mimořádnému nasazení dodavatele, společností Elektrizace železnic Praha a TRAMO RAIL, za podpory projektantů SUDOP Brno a Správy železnic, byla dne 9. prosince 2020 loňského roku provedena pomalá a rychlá pantografová zkouška.

Jízdy v traťovém úseku Břeclav–Hodonín provedl měřicí vůz Správy železnic – centra telematiky a diagnostiky. I přes nepřízeň počasí (husté sněžení) byly výsledky vyhodnoceny jako dobré a v jarních měsících tak budou doregulována jen některá místa.

Elektrický provoz tak mohl být obnoven od 12. prosince 2021, tedy zároveň se změnou grafikonu vlakové dopravy.

Foto: Lubomír Müller, Správa železnic, OŘ Brno

LOKOMOTIVA SIEMENS VECTRON JAKO PRVNÍ V ČR ÚSPĚŠNĚ ABSOLVOVALA TESTY KOMPATIBILITY S ETCS

❑ První typ v ČR provozovaného vozidla, které úspěšně absolvovalo testy compatibility s ETCS

❑ Jízdy probíhaly na trati Břeclav–Kolín (ETCS podle základní specifikace 2) a Břeclav–Petrovice u Karviné (ETCS podle základní specifikace 3)

❑ Testování bylo dokončeno v listopadu 2021

Poslední kompatibilní testy s ETCS lokomotiva Siemens Vectron úspěšně absolvovala v listopadu 2021. Stala se tak prvním typem v ČR provozovaného železničního vozidla, které prokázalo kompatibilitu jak s ETCS tratí podle základní specifikace 2, tak i s ETCS tratí podle základní specifikace 3. K testování byla využita lokomotiva číslo 193 901 s palubní částí ETCS dle základní specifikace 3 provozovatele Správy železnic a lokomotiva 383 012 s palubní částí ETCS dle základní specifikace 2 provozovatele ČD Cargo. Jak Správa železnic, tak ČD Cargo výrazným způsobem přispěly k úspěšnému provedení testů compatibility. Testy probíhaly na tratích:

- 1. národního tranzitního železničního koridoru v úseku Břeclav–Česká Třebová – Kolín, provedené ještě podle starší 2. základní specifikace (Baseline 2), tedy ETCS L2 BL2,
- 2. národního tranzitního železničního koridoru v úseku Břeclav–Přerov–Ostrava–Petrovice u Karviné a 4. národního tranzitního železničního koridoru v úseku Praha–Olbramovice provedené již podle nové 3. základní specifikace (Baseline 3) s vyšší funkcionalitou, tedy ETCS L2 BL3.

Testování se skládalo ze zkoušky vybraných funkcí evropského vlakového zabezpečovače ETCS a simulovaných scénářů, které mohou na trati v reálném provozu nastat (např. jízda po trati s výlukou, dálkové zastavení vlaku dispečerem, odjezd do postavení vlakové cesty). Výsledkem je úspěšné vykonání testu compatibility a povolení k provozu pod dohledem ETCS.

„Tempo výstavby stacionární části jednotného evropského vlakového zabezpečovače ETCS na železničních tratích sítě Správy železnic je v současnosti velmi vysoké,“ říká Roman Kokšal, generální ředitel Siemens Mobility ČR. „Vybavení tratí stacionární částí ETCS je jedním z kroků. K plnému využití všech výhod tohoto systému je však třeba, aby na tratích jezdila vozidla vybavená mobilní částí ETCS. Velmi mne těší, že lokomotiva Vectron se stala prvním vozidlem v ČR, které úspěšně absolvovalo náročné a komplexní zkoušky a následně test compatibility. Může tedy na vybraných úsecích jezdit čistě pod dohledem ETCS.“

„Úspěšné vykonání předepsaných typových testů compatibility potvrdilo, že ETCS můžeme plnohodnotně využívat na tratích i na vozidlech. Pro českou železnici je to zásadní krok zejména v oblasti bezpečnosti dopravy, úspor energie a plynulosti provozu,“ uvedl Jiří Svoboda, generální ředitel Správy železnic.

„Jsme rádi, že jsme byli součástí testování a mohli tak přispět k úspěšnému provedení testů compatibility lokomotiv Vectron v České republice. U našich lokomotiv Vectron v současné době ve spolupráci se Siemens také aktivně řešíme upgrade mobilní části ETCS na Baseline 3 (základní specifikaci 3), což odpovídá aktuálním celoevropským cílům v rámci ERTMS. Naší ambicí je pak co možná nejrychleji dohnat stacionární část a postupně se více a více zapojovat do ověřovacího provozu vlaků pod dohledem ETCS, a to jak s nově pořizovanými hnacími vozidly vybavenými ETCS již z výroby, tak s hnacími vozidly vybavenými dodatečně,“ řekl David Jelínek,

vedoucí oddělení hospodaření s hnacími vozidly a expert ČD Cargo na ETCS.

Interoperabilní, vysoce výkonné elektrické lokomotivy Siemens Vectron jsou ve stále větších počtech efektivně používány na českých železnicích jak domácími, tak i zahraničními dopravci při vozbě dálkových expresů i nákladních vlaků. Vozidla jsou už z výroby vybavena požadovanými národními vlakovými zabezpečovacími systémy a jednotným evropským vlakovým zabezpečovacím systémem ETCS.

Společnost Siemens Mobility již prodala 1 270 lokomotiv Vectron celkem 61 zákazníkům. Lokomotivy Vectron dosud najely více než 500 milionů kilometrů a jsou v současné době schváleny pro provoz v Rakousku, Belgii, Bulharsku, Chorvatsku, České republice, Dánsku, Finsku, Itálii, Maďarsku, Německu, Nizozemsku, Norsku, Polsku, Rumunsku, Srbsku, Slovensku, Slovinsku, Švédsku, Švýcarsku a Turecku.

NOVELA ZÁKONA O DRAHÁCH

přináší změny pro oblast železniční dopravy i činnost Drážního úřadu

Zlepšení v oblasti bezpečnosti na železnici nebo jednotné podmínky na dráze v rámci Evropské unie. To přináší novela zákona o drahách, která začíná platit od 1. 2. 2022. Drážní úřad nově získá přehled o tom, pro jaké dopravce a kdy strojvedoucí řídil vlaky, i jak strojvedoucí dodržují pravidla odpočinku mezi směnami.

Jedním z cílů je další zvyšování bezpečnosti železnice a zlepšení podmínek pro drážní dopravu. K tomu pomůže i schválení elektronického monitoringu licence strojvedoucích, kdy bude možné efektivněji sledovat dodržování pravidel o délce směny a dobu řízení drážního vozidla.

Od 1. 2. 2022 zavádí upravený zákon o drahách několik novinek, které mají zásadní vliv na postupy schvalování vozidel a činnost provozovatelů dráhy a drážní dopravy. Podívejme se přehledně na jednotlivé změny.

1. Systém elektronického monitoringu licencí strojvedoucích (tzv. MLS)

Novela zákona o drahách zavádí povinnost provozovatelů celostátní nebo regionální dráhy zajistit v elektronické podobě Drážnímu úřadu údaje od dopravců: číslo licence strojvedoucího a evropské číslo drážního vozidla s údajem o začátku a konci doby řízení daného drážního vozidla. Povinností dopravců je tyto údaje neprodleně po zahájení nebo ukončení jízdy drážního vozidla oznámit provozovateli dráhy. Drážní úřad tak nově získá přehled o tom, pro jaké dopravce a kdy strojvedoucí řídil vlaky i jak strojvedoucí dodržují pravidla odpočinku mezi směnami.

Tento systém je nazýván systém elektronického monitoringu licencí strojvedoucích. Drážní úřad tak bude mít přesný přehled o výkonu vybrané licence. Systém upozorní na překročení doby řízení drážního vozidla i na neplatnou licenci. Díky tomuto systému bude mít Drážní úřad v ruce objektivní informace, které po určité době vyhodnotí.

Pokud se ukáže, že strojvedoucí v době svého předepsaného odpočinku jezdí ve větší míře u jiných dopravců, bude se jednat o přijetí nějakých omezení nebo sankcí.

Výstupy ze systému budou také jedním z vodítek, na které dopravce zaměří Drážní úřad dozorovou činností.

2. Sankce pro strojvedoucí

Novela nově zavádí sankční systém pro strojvedoucí při porušení některých povinností. Jedná se o případy, kdy:

- strojvedoucí opakovaně nezastaví včas před návěstí zakazující jízdu
- se u strojvedoucího prokáže přítomnost návykové látky
- strojvedoucí nepředloží doklady osvědčující oprávnění řídit drážní vozidlo
- strojvedoucí neohlásí dojetí drážního vozidla do místa se zjednodušenou organizací drážní dopravy.

Zákon již před novelizací upravoval případy, kdy je možné odebrat strojvedoucímu licenci, a to v případech, kdy strojvedoucí přestal splňovat podmínku spolehlivosti, přestal být zdravotně způsobilý, či o odnětí licence požádal. Tyto možnosti odebrání licence zůstávají v platnosti i po účinnosti novely.

Na stránkách Drážního úřadu naleznete metodiku postupu při správním trestání osob řídících drážní vozidlo na dráze celostátní, regionální nebo místní anebo na vlečce.

3. Převedení dvou evropských směrnic do českého práva – 4. železniční balíček

Konkrétně jde o směrnici o interoperabilitě železničního systému v Evropské unii a směrnici o bezpečnosti železnic. Ty jsou zaměřeny na vzájemnou propojenost železnice v evropském prostoru a její bezpečnost. Oba unijní předpisy jsou také součástí technického pilíře takzvaného čtvrtého železničního balíčku. Cílem unijní úpravy je uceleněji a přehledněji vymezit

podmínky celkové kompatibility železničního systému Evropské unie, podpořit rozvoj služeb železniční dopravy v EU a zvýšit úroveň bezpečnosti na železnici.

Technická část čtvrtého železničního balíčku stanoví základní podmínky a pravidla provozní a technické propojenosti dráhy celostátní, drah regionálních, vybraných drah jiných členských států a na nich provozovaných drážních vozidel. Vymezují se například nové podmínky pro uvedení dráhy do provozu či uvedení drážních vozidel na trh.

Nově se pro typové schválení drážního vozidla využívá pojem „uvedení vozidla na trh“. Pokud drážní vozidlo získá povolení k uvedení na trh od Drážního úřadu nebo Evropské železniční agentury pro dráhu celostátní a regionální, nebude již vydáván samostatně průkaz způsobilosti vozidla a takové vozidlo je automaticky schváleno pro provoz na místní dráze a vlečce.

Nový pojem „průkaz způsobilosti dráhy“ pokrývá stávající činnosti pro vydání kolaudačního rozhodnutí stavby. V rámci řízení o vydání průkazu způsobilosti dráhy Drážní úřad prověřuje, zda předložené doklady splňují požadavky na jednotlivé subsystémy a jejich vzájemné propojení.

4. Status historického vozidla

Zákon nově definuje, jaké vozidlo může tento status získat. Historickým vozidlem se může stát pouze takové vozidlo, jehož výroba byla ukončena před více než 40 lety a jehož vnější vzhled a vnitřní uspořádání jsou uchovávané a udržovány ve stavu podle původní technické dokumentace.

5. Změny správních poplatků

Dochází ke změnám správních poplatků za jednotlivé správní úkony. Správní poplatky jsou uvedeny v novele zákona č. 634/2004 Sb. o správních poplatcích.

Ilustrační foto: Milan Sedlák

CHCETE POMOCT VYŘEŠIT BYTOVOU KRIZI? BUĎTE YIMBY!

Pozemky pro výstavbu bytového projektu na místě bývalých skleníků v Praze-Hodkovičkách

Představte si, že bydlíte v bytě, z kterého je moc pěkný výhled na Prahu. Přímě před vámi je ale stavební parcela, a tak se pravidelně modlíte, aby na ní nevyrostl mrakodrap. Nejenže by vám znehodnotil cenu vašeho bytu, ale i zkažil krásný výhled a trápilo by vás to. Je ve vaší čtvrti bývalá fabrika, která by se dala přestavět na blok plný nových bytů a obchodů v přízemí, ale vy byste tam radši měli park? Říkáte, ať se co nejvíc staví, ale jen ne poblíž místa, kde bydlíte? Potom jste NIMBY. NIMBY je zkratka z anglického "ne na mém dvorku". Jen stavte, ale někde jinde. Pokud jste NIMBY, pak vám připadá, že vaše čtvrť už je prakticky dokonalá, snad jen vyměnit „urvanou“ hospodu za kavárnu, opravit fasády a trochu zvelebit místní park. Developer ať to zkusí v jiné čtvrti, ta vaše ho nepotřebuje.

Je to pro nás přirozené a nelze se divit, že každý alespoň trochu NIMBY byl, je, nebo bude. Nová výstavba v bezprostředním okolí přináší změnu, nové obyvatelé, další dopravu, ale také zvyšuje nabídku bytů, takže

snižuje cenu mé nemovitosti nebo alespoň tlačí na nižší růst. Být NIMBY je tak motivováno i ekonomicky.

Přitom NIMBY má ohromné náklady na každého z nás. Výzkumy napříč světem ukazují, že vyšší míra vlastnického bydlení vede například k delšímu trvání nezaměstnanosti. Pokud v oblasti žijí převážně vlastníci a ne nájemníci, chtějí si ohlídat, aby se v okolí příliš nestavělo. A to nejen byty, ale i provozy, které by místní zaměstnaly. A vlastníci se ze svého nechtějí tolik za práci stěhovat, což efekt ještě posiluje. Ve Spojených státech NIMBY vede i k rasové segregaci a obecně otevírá nůžky mezi bohatými a chudými. Jsou to začarované kruhy. Všichni bychom chtěli, aby se stavělo, ale ne u nás na dvorku. Takže bojkotujeme výstavby a ti vlivnější z nás dělají vše pro to, aby se NIMBY stalo zákonem. Podívejte se na územní plán hlavního města a NIMBY na vás bude křičet z každé stránky.

Proti NIMBY tendencím se ve světě, ale poslední dobou i u nás začalo stavět hnutí YIM-

BY, což je pochopitelně "ano na mém dvorku". YIMBY je hnutí, které se objevuje všude tam, kde se začne skloňovat krize bydlení.

Stoupenci YIMBY nechtějí město zakonzervované v minulosti, ale jeho aktivní rozvoj, zejména pak ve výstavbě. Píší svým zastupitelům, ať se staví víc, výš a rychleji. Na jednu stranu si krátkodobě můžou snížit hodnotu svého majetku, na stranu druhou se ale z jejich města či čtvrti nestane skanzen, v kterém nakonec nebude nikdo bydlet. Ostatně, všichni to už vidíme v Praze.

Jistě, problémy s bydlením nevyvolává jen nedostatečná nabídka, ale i přehřátá poptávka, tedy zejména rekordně levné hypotéky. YIMBY na nabídkové straně nezpůsobí samo od sebe zázraky, ale pomáhá, spojuje lidi napříč politickým spektrem.

V zemi, kde ceny bydlení vyrostly, není pochyb o tom, že s tím budeme muset něco dělat. Záplatovat systém daněmi z nemovitostí a roky trvajících debatami o několika řádcích územního plánu nic nezmění. Musí se stavět.

ŠVÝCARSKÉ VLAKY NABÍZEJÍ JEDINEČNÉ VYHLÍDKY I GASTRONOMICKÉ ZÁŽITKY

Češi tradičně patří do top desítky národností, co se týká cestování

Cesta do Andermattu panoramatickým vlakem je jedinečným zážitkem nejen pro milovníky železnic.

Švýcarské vyhlídkové vlaky jsou v Evropě raritou. Trasy železnic vedou od vysokohorských ledovců až na pobřeží k palmám. Jedna ze tří světových tratí, které jsou zapsané na seznamu kulturního dědictví UNESCO, se nachází právě ve Švýcarsku. Švýcarská železnice je jednou z mála na světě, která se chlubí tím, že je zdejší trať zapsaná jako součást světového kulturního dědictví UNESCO. Rhétská dráha ale nenabízí jen unikátní architekturu či dechberoucí výhledy, ale i tradiční gastronomii. Dráha vede přes průsmyky Albula a Bernina. Za projetí stojí i železnice kaňonem Rýnské soutěsky až do horské Arosy.

Švýcarsko je propojené hustou železniční sítí, která překonává mnohé alpské průsmyky. Vlaky jezdí obvykle bez zpoždění a při přestupech na sebe plynule navazují, což je ve Švýcarsku samozřejmost. Možná proto, ale zejména díky možnosti nádherných výhledů, si je oblíbili i čeští turisté. Švýcarské dráhy,

a zejména alpské železnice, mají své obrovské kouzlo.

Na některých zastávkách se mohou milovníci vlaků dokonce ubytovat přímo na nádraží, popřípadě v blízkém okolí. Opravdový železniční nadšenec si ubytování objedná přímo na starém horském nádraží Alp Grüm, které leží ve výšce 2091 metrů. V pokoji není

televize, aby hosty nerozptylovala od jedinečných výhledů na Alpy. Ale není to jen přesnost a krásná panoramata, co pasažéry láká na švýcarské koleje. Švýcarskou železnici dokresluje i nádraží s tradičními restauracemi a bistro. Na hlavním nádraží v Curychu se dokonce koná food festival s nabídkou gastronomie z celého světa.

M.N.

V KATARU OTEVŘELI UNIKÁTNÍ STADION Z KONTEJNERŮ

Katar bude letos hostit Mistrovství světa ve fotbale. Při této příležitosti vznikla nová hřiště, z nichž jedno je velmi neobvyklé. Stadion 974 je totiž poskládaný z 974 přepravních kontejnerů, a jakmile soutěž skončí, bude moci být opět rozebrán. Tvůrci se inspirovali legem.

Stadion stojí nedaleko přístavu v Dauhě a nabízí asi 40 tisíc míst k sezení. Tvoří ho ocelová konstrukce, zbytek jsou zmíněné přepravní kontejnery. Budovu tak lze rozložit a případně postavit jinde nebo ji přetvořit na několik menších stadionů.

Stadion 974 navrhla španělská architektonická firma a inspirací byla neznámější stavebnice na světě. Důvodem, proč tvůrci zvolili právě přepravní kontejnery, bylo snížení nákladů, ale také udržitelnost. Značně se totiž snížilo množství vygenerovaných materiálů a odpadu.

Pro mistrovství světa vzniklo celkem osm stadionů po celém Kataru. Ostatní jsou nicméně už tradičnější stavby. Přesto však zaujmou neotřelým designem, například vlnitými střechami.

M.N.

Vážené čtenářky a čtenáři,

když zemřel můj oblíbený zpěvák Miro Žbirka, byla jsem překvapená, že v dnešní době antibiotik, může někdo zemřít na zápal plic. Uvidíte, že může.

Nejčastější ze všech infekcí a nejzávažnější respirační infekce je **zápal plic – pneumonie, zánětlivé plicní choroby**. Většinou jde o akutně probíhající zánět plic na úrovni respiračních bronchiolů, alveolárních prostor a plicního intersticia. I přes účinnější izolaci vyvolávajícího agens a účinnou antibiotickou terapii nedochází k příznivému obratu zejména ve starší věkové populaci nad 75 let.

Klasifikace: Třídění podle: ***Etiologie:** **+Infekční** – pneumonie bakteriální, virové nebo jiné. Jde o infekci běžnou. Plicní záněty získané v rámci rodinného či profesionálního kontaktu – **komunitní pneumonie**. Infekce získané v nemocničním prostředí s možností agens rezistentních vůči běžné antibiotice – **nozokomiální pneumonie**, v tom případě se stávají patogeny i běžná agens v kombinaci s imunodeficitním stavem **oportunní**. **+Neinfekční** – pneumonie aspirační, inhalační (většinou profesionálního původu), hypersenzitivní (alergické) a iatrogenní (polékové, postiradiční).

***Patologickoanatomické:** **pneumonie +na úrovni alveolů** – probíhající zánět postihuje většinou plicní lalok, **+na úrovni průdušek**, šíří se do přilehlých alveolů, jde o oboustranný proces, **+zánět intersticiální** s tendencí k proliferaci a tvorbě granulomů.

***Klinického průběhu:** pneumonie **+typické** a **+atypické**.

***Rentgenového obrazu:** pneumonie **+lobární** – postihující celý lalok, **+lobulární**, bronchopneumonie – zánětlivý proces vede k infiltraci lobulů (lalůčkový), **+intersticiální** – povrchový.

***Průběhu onemocnění:** **+akutní** – exsudativní formy s tendencí k remisí, **+recidivující** – plicní zánět probíhá opakovaně v jedné lokalizaci nebo na různých místech (migrující pneumonie), **+chronické** – většinou proliferační formy.

***Pneumonie +primární** – zánět plic představuje izolovanou plicní chorobu, plíce jsou cílový orgán, kde onemocnění probíhá, **+sekundární** – zánět plic je komplikací v průběhu celkového infekčního onemocnění, systémové choroby, oběhových poruch, **+lokální plicní změny** – pneumonie za obstrukci, změny v plicním parenchymu **postiradiční** – po ozařování.

Ochrana plic před infekcí spočívá v **komplexu interakcí** mezi anatomickými bariérami v horních dýchacích cestách a buněčnými reakcemi na úrovni alveolů. Pokud je některý z mechanismů narušen nebo chybí, vyvíjí se infekce. Funkční porucha z toho vyplývající se vysvětluje jako přímý účinek mikrobiálního agens na plicní tkáň a nepřímý účinek způsobený poruchou plicního surfaktantu při mikroaspiraci z horních dýchacích cest.

Bakteriální pneumonie – je ovlivnitelná antimikrobiální terapií. Identifikace patogenu v různém biologickém materiálu (sputum,

bronchiální sekret, krev, pleurální punktát). Nález patogenu závisí na technice odběru, rychlosti zpracování (do 4h). K identifikaci se provádí: ***mikroskopické vyšetření**, ***kultivace** na běžných i speciálních půdách, ***speciální metody** – molekulárně biologické, genetické, imunologické. **Etiologie** – vyvolávající patogeny: *Streptococcus pneumoniae*, *St. pyogenes*, *Staphylococcus aureus*, *Haemophilus influenzae*, *Klebsiella sp.*, *Enterobacteriaceae*, *Pseudomonas aeruginosa*, *Bacteroides sp.*, *Fusobacterium sp.*, *Peptostreptococcus sp.*

Lobární pneumonie – vyskytuje se jen ojediněle. Rozvoj otoku uvnitř alveolů, exsudátu, fibrinózních změn. **Lobulární pneumonie – bronchopneumonie** – patogen se dostává na úroveň konečných, posledních, respiračních bronchiolů a zde vyvolává zánětlivý proces. Postihuje přilehlé alveoly. Konečným výsledkem je infiltrace, prostoupení do lobulů, které leží vedle nepostížených, ventilovaných částí plic.

Klinický obraz: celkové příznaky – náhlá horečka se zimnicí, třesavkou, **schváceností**, **bolestí hlavy**, **kloubů**, **svalů**, **nechutenství**. **Plicní příznaky** – **bolesti pleurálního charakteru** (při hlubším nádechu a kašli). **Kašel** nejčastější příznak, nejdříve suchý, dráždivý, následně může přecházet do **produktivního** kašle s expektorací serózního, hnisavého nebo narůžovělého sputa (s příměsí krve). **Dechové potíže** – dušnost.

Komunitní pneumonie – pneumonie vzniklá v běžném prostředí mimo nemocniční zařízení. **Nozokomiální pneumonie** – zápal plic vzniklý v souvislosti s nemocniční péčí, po 48 hodinách od přijetí, až do 14 dnů od propuštění ze zdravotnického zařízení. Spektrum původců nozokomiální pneumonie se liší od vyvolavatelů komunitních pneumonií.

Pneumonie u imunokompromitovaných pacientů – pacienti s poruchou imunity vrozenou nebo získanou. Po cyklu cytotoxické chemoterapie, při imunosupresi pro autoimunitní onemocnění, po transplantacích, při infekci virem HIV.

Diagnostika. Opíráme se o **anamnestické údaje** (klinické projevy) a **fyzikální vyšetření**, **laboratorní vyšetření** zánětlivých parametrů a zobrazovací metody, hlavně **rentgen hrudníku** v zadopřední a boční projekci, někdy i CT (počítačová tomografie). Pátráme po známkách příznaků infekce dolních cest dýchacích. **Osobní anamnéza** – chronická onemocnění dýchací soustavy, prodělané pneumonie a další nemoci. Aktuálně probíhající horečnatá onemocnění v rodině, společných členů domácnosti, nedávnou cestovatelskou anamnézu, pobyt ve zdravotnickém zařízení do dvou týdnů před vypuknutím příznaků (ovlivňuje kritérium pro komunitní pneumonii a výběr antibiotické terapie).

Fyzikální vyšetření – poslech a poklep hrudníku, bývá oslabené dýchání.

Laboratorní vyšetření – **známky zánětu**, elevace CRP a leukocytů, anémie, zvýšené hodnoty jaterních testů, známky dehydratace,

zhoršené funkce ledvin. **Prstovým oxymetrem** ověříme pokles saturace hemoglobinu, nasycení kyslíkem pod 92 % jedná se o respirační insuficienci, nedostatečnost. Vhodné doplnit vyšetření krevních plynů. Výsadní postavení v diagnostice má **skiagram hrudníku** v zadopřední i boční projekci. U většiny pneumonií nalézáme nové zastínění infiltrativního charakteru. Podle rozsahu rentgenologického nálezu dělíme pneumonii na **segmentální**, **lobární (plicní lalok)** a **alární (celé plicní křídlo)**, někdy jsou infiltráty **oboustranné**. Skiagram hrudníku může zobrazit **rozpadový proces** při abscedující pneumonii, **pleurální výpotek** při pleuropneumonii.

Mikrobiologické vyšetření sputa při produktivním kašli. Materiál by měl být odebrán před nasazením ATB terapie. Při vzestupu teplot nad 38 °C můžeme odebrat **hemokulturu** (nejlépe 2x až 3x). Vyšetřit antigeny legionel a pneumokoků. Při přítomnosti výpotku odeslat vzorek po pleurální punkci na mikrobiologické vyšetření.

Terapie. Antibiotická terapie pneumonie může probíhat ambulantně, **za hospitalizace** na interním nebo plicním oddělení, na jednotce intenzivní péče a v nejzávažnějších případech i na lůžku oddělení anesteziologie a resuscitace. K posouzení závažnosti a rizika úmrtí sledujeme **změny vitálních funkcí**, změny **v laboratorním a radiologickém vyšetření, přidružená onemocnění a sociální situace** nemocného. **Vitální funkce** – dechová frekvence, puls, tělesná teplota, stav vědomí, krevní tlak. **Laboratorní nález** – odchylky v krevní obraz, zánětlivé parametry, renální a jaterní funkce, glykemie, mineralogram, známky dekompenzace přidružených chorob. Rozsah a charakter radiodiagnostického obrazu a přítomnost pleurálního výpotku. Sociální zázemí, samostatnost pacienta.

V případě zjištění pneumonie je zásadní co nejrychlejší **podání antibiotika** (do 8 hodin od potvrzení diagnózy) a **ohodnocení rizika komplikací**. Celková doba léčby se doporučuje 8 až 10 dnů, i déle podle klinického a laboratorního nálezu. Součástí celkové terapie při febrilních stavech je podávání **antipyretik** typu paracetamolu, **analgetik** při bolestech, **antitusik** při suchém, dráždivém kašli a **mukolytik** při produktivní fázi. Důležitý je **klid na lůžku** a podávání **tekutin** (3–4 litry denně). **Nutriční a metabolické požadavky** k dostatečné výživě respiračních svalů a posílení imunitních dějů. **Oxygenoterapie**. U opakovaných pneumonií indikujeme následné bronchoskopické vyšetření k vyloučení průduškové obstrukce nádorem.

Prognóza: závažná kritéria – tachypnoe nad 30/min, **diastolický tlak** pod 60mmHg, **arteriální saturace** kyslíkem po 80%, **kombinace patogenů**, **věk nad 60 let** a **přidružené choroby**, **mechanická ventilace** trvající déle než 5 dnů s rizikem vzniku **nozokomiální pneumonie**.

Do Jeseníků za sněhem

Město Jeseník patří hlavně díky výjimečnému počtu jasných slunečních dnů v zimním období mezi lokality s nejdelším slunečním svitem u nás. A tyto statistiky nepřímo potvrzuje i stará lázeňská stezka, která celodenní slunnou procházku nabízí návštěvníkům více než jedno století.

Nejen slunce se tu třpytí, třpytí se i zdejší poklady, což potvrzuje také název jedné z oblastí. Zlatým bohatstvím v Jeseníkách rozhodně však neoplývalo jen okolí Zlatých Hor. Do Zlatohorské vrchoviny patří také kopce nad Jeseníkem a Českou Vsí. A právě i tam podzemí dosud ukrývá ložiska drahého žlutého kovu. První písemné zmínky o dolování pod Zlatým Chlumem pochází z počátku 16. století. Někteří odborníci však mají za to, že se zde těžilo již před rokem 1200 a za několik desítek let tu bylo vytěženo přes 800 kg zlata. Zlato tu prý mohli těžit už Kelty.

Ale cestujme dál za dalšími zajímavostmi. Když vzniklo originální občerstvovací místo uprostřed lesů nad Horní Lipovou, o jeho životaschopnosti mnozí pochybovali. Zastáv-

ka pro všechny mlsné či hladové výletníky je totiž založená především na jejich poctivosti. Ve velkoryse zásobovaném Lesním baru za zkonsumované pochutiny platíte do kasičky naprosto samostatně bez kontroly jakékoliv obsluhy. Po několika letech existence se lipovský unikát stal jedním z nejnavštěvovanějších turistických míst Jeseníků.

Občerstvení najdete i v chatě Jiřího na vrcholu Šeráku, která tu stojí už více než 130 let. Jako výstavný hotel ji popisuje turistický průvodce z roku 1925. Už tehdy byla oblíbeným cílem nadšených turistů, kteří se chtěli kochat výhledy na překrásné okolí.

Mezi nejpůsobivější místa jeseníckých hor patří třeba holé pláně s dalekými výhledy mezi Ovčárnou a Jelení studánkou. Díky tyčovému značení Jesenícké lyžařské magistrály si zdejší úchvatné scenérie můžete vychutnat také v zimě.

K zimním radovánkám je tu vybudováno 37 skiareálů. Zábavy tu najdete dostatek... i když někdy může být poněkud hektická.

Ve skiareálu v Přemyslově u Loučné nad Desnou na Šumpersku se odpoled-

ne 6. února zasekla lanovka se zhruba 130 lidmi. Dolů je sundávali hasiči. Nikdo z cestujících naštěstí nebyl zraněn. Závada se stala těsně po poledni.

„Stala se nějaká nemilá věc s brzdami a bohužel jsme to nebyli schopni roztočit. Část sedaček jsme tedy spustili samospádem tíhou lidí. Některé lyžaře jsme ovšem museli sundat prostřednictvím hasičů a horské služby,” řekl provozovatel areálu Jaroslav Podzimek.

To ovšem neznamená, že se jedná o běžnou záležitost, spíše opravdu jen ojedinělou, což by vás tedy nemělo od návštěvy zimních Jeseníků odradit. Vždyť mnozí z turistů to dokázali brát jako zajímavý adrenalinový zážitek. Tím dalším může být například návštěva ZOO s expozicí tygrů.

V Jeseníkách najdete také řadu malých pivovarů, kde můžete ochutnat opravdu originální „kousky“. Malé pivovary se neomezují jen na klasické druhy zlatavého moku, ale sezónně vaří i speciály. V regionu jde o opravdu velkou tradici, čítající až sedm set let.

I JEDNO PIVO UŽ ZŘEJMĚ ŠKODÍ

V minulém vydání jsme psali o pozitivních účincích piva, dnes se zaměříme na jeho negativa. Na otázku, zda je pivo zdraví škodlivé, neexistuje totiž jednoznačná odpověď, neshodují se ani odborníci. Není třeba zacházet do extrémů: vypítí sklenky vína nebo sklenice piva čas od času pravděpodobně ještě nikomu neublížilo, ve skutečnosti dokonce existují studie, které dokazují pozitivní účinek malého množství alkoholu na zdraví. Může však mít negativní dopad na vaše zdraví, pokud každý den vypijete i jen jednu láhev piva?

Pozor na tělesnou hmotnost

Pivo je jedním z nejvíce kalorických alkoholů. Hlavním viníkem je především obsažený slad. O jakém kalorickém obsahu mluvíme? Hodně záleží na tom, zda je pivo světlé, nebo tmavé. Půl litru světlého piva se rovná asi 245 kcal. Stejně množství tmavého piva má 340 kcal. Pro srovnání: 100 g hranolků má 312 kcal a 0,5 l Coca-Coly 210 kcal. Vypítí jednoho piva denně tedy nemá velký vliv, ale vynecháním

tohoto zvyku snížíte svůj kalorický příjem o poměrně významnou část.

Poškození jater

Ačkoliv pivo není silným alkoholickým nápojem, jeho častá konzumace může poškodit játra, zvláště když se nekončí u jedné láhve denně. Alkoholické poškození jater zahrnuje ztuhnutí jater, alkoholickou hepatopatii a cirhózu. Pokud se těmto nemocem chcete vyhnout, ale nedokážete se každodenního zlatavého moku vzdát, zkuste snížit vypité množství na 0,3 l denně.

Dehydratace

Pivo má močopudný účinek, který může tělo dovést k dehydrataci. Častým močením se tělo zbavuje sodíku a draslíku. Pokud tyto prvky nedoplníte, může to vést ke zdravotním problémům. Mezi nejmírnější patří známky slabosti, únavy nebo svalové křeče. Pijete-li alkohol, nepamínejte doplňovat

tekutiny i jinou formou, ideální je obyčejná čistá voda. Vyhnete se tak i bolesti hlavy a jiným nepříjemným příznakům, které mohou konzumaci alkoholu provázet.

Demence je na pochodu

Studie publikovaná sítí JAMA Network Open ukázala, že konzistentní konzumace piva po dlouhou dobu souvisí s rizikem Alzheimerovy choroby a demence. Nezní to moc lákavě, vidíte? Pokuste se tedy tento zvyk odstranit ze svého každodenního rituálu. Pokud to nejde, poraďte se s terapeutem, psychologem nebo specialistou na závislosti.

NULOVÁ TOLERANCE ALKOHOLU PLATÍ TAKÉ PRO SPOLUJEZDCE...

Policie může od ledna dát při kontrole dýchnout oběma lidem na motocyklu a i spolujezdci hrozí pokuta.

Ilustrační foto: Daniela Houdková

Romantické projížďky na motorce s podnápilou slečnou v zádech nebo odvážení kamarádů z hospody je podle nového zákona nepřipustné. Převážování lidí na motorkách, čtyřkolkách nebo sněžných skútrech se totiž aktivně podílejí na řízení a nesmí tak být pod vlivem omamných látek. Prý by svým chováním mohli narušit ovladatelnost stroje a zapříčinit tak nehodu. Policie může dát dýchnout spolujezdci už od 1. ledna letošního roku.

A protože neznalost zákona neomlouvá, chtěli bychom motorkáře upozornit na nový předpis č. 365/2021 Sb., který zní následovně:

„Převážovaná osoba, která se může aktivně podílet na jízdě vozidla (zejména šlapáním, brzděním, negativním ovlivňováním rovnováhy vozidla a obdobným způsobem), nesmí během jízdy a bezprostředně před jejím zahájením požit alkoholický nápoj nebo užít jinou návykovou látku nebo zahájit jízdu v takové době po požití alkoholického nápoje nebo užití jiné návykové látky, kdy by mohla být ještě pod vlivem alkoholu nebo jiné návykové látky.“

Převážovaná osoba podle předchozí věty je povinna podrobit se na výzvu policisty, vojenského policisty, zaměstnavatele, ošetřujícího lékaře nebo strážníka obecní policie vyšetření ke zjištění, zda není ovlivněna alkoholem nebo jinou návykovou látkou.“

Pokud policista zastaví motocykl nebo jiné vozidlo, na kterém bude sedět spolujezdec pod vlivem omamných látek, hrozí převážovanému člověku pokuta ve výši 2 000 korun na místě nebo 1 500 až 2 500 Kč ve správním řízení. Řidič není z pohledu zákona za spolujezdce na stroji v tomto směru zodpovědný a tudíž mu žádný postih nehrozí.

Blahopřejeme

V tomto měsíci slaví narozeniny:

Hana Žajdlíková – ŽPSV Uherský Ostroh

Jaroslav Holeček – TSS Starý Plzeň

Zdeněk Housa – TSS Hulín

Petr Duštíra – Trilex